

Gemeentelijke rapportage Gezondheidsbevordering Jeugd Hillegom

Gemeentelijke rapportage Gezondheidsbevordering Jeugd 2018

Inleiding	3
1. Gemeentelijke beleidsadviesering	3
2. Samenwerking CJG	4
3. Gezonde School	4
4. Verslavingspreventie	5
5. Relationale en Seksuele Ontwikkeling	6
6. Voeding en Bewegen	6
7. Sociaal-Emotionele Ontwikkeling	7
8. Contactmoment bovenbouw VO	9
9. 2019	10

Gemeente	Gemeente Hillegom
Verantwoordingsperiode	1-1-2018 t/m 31-12-2018
Publicatiedatum	14 januari 2019
Aantal scholen	8 PO-scholen en 1 VO-school
Gegevens lid accountteam namens Gezondheidsbevordering	Aafke van Rhijn avanrhijn@ggdm.nl 088 3084582

Inleiding

In aanvulling op de regionale rapportage Gezondheidsbevordering Jeugd ontvangt u hierbij de gemeentelijke rapportage Gezondheidsbevordering Jeugd. Deze rapportage biedt u inzicht in de inspanningen en het bereik in uw gemeente in 2018.

De omvang van geleverde diensten verschilt per jaar. Dit is afhankelijk van de vraag vanuit het werkveld, eventuele extra middelen (bijvoorbeeld uit het landelijke Ondersteuningsaanbod en/of gemeentelijke financiering voor weerbaarheidstrainingen in het Primair Onderwijs) en wordt ook afgewogen met onze dienstverlening vanuit het basispakket in vorige kalenderjaren.

Tot slot zijn in deze rapportage ook aanbevelingen opgenomen.

1. Gemeentelijke beleidsadviesing

De gemeentelijke beleidsadviesing heeft dit jaar plaatsgevonden via het werk met het accountteam Duin- en Bollenstreek waar Hillegom/Teylingen/Lisse, Noordwijk/Noordwijkerhout en Katwijk deel van uit maken. Dit accountteam is 10 keer bijeen geweest, waarbij in het vierde kwartaal het initiatief is genomen om de beleidsambtenaren van deze gemeenten uit te nodigen om plaats te laten nemen in het accountteam zelf. Meerwaarde is gezien in communiceren via korte lijnen en veel meer maatwerk kunnen leveren voor de vragen die er liggen in de gemeenten.

De behandelde onderwerpen in dit jaar zijn:

- Een toelichting op de gemeentepolis en wat dit kan opleveren voor burgers;
- Het doornemen van de half jaar rapportage JGZ 2017;
- Een presentatie van de jaarrapportages 2017 voor Gezondheidsbevordering;
- Informatie over het werk van de ISD Bollenstreek en wat gemeenten, ISD en GGD aan elkaar kunnen hebben;
- Toelichting op mogelijkheden voor subsidieaanvragen voor gemeenten bij ZonMW;
- Zicht op 'Welzijn op recept' in regio Hollands Midden;
- Een presentatie van het infographic beweegprogramma 'Lekker in je lijf';
- Adviseren/signaleren voor gemeenten vanuit medische milieukunde;
- Een presentatie van het verkleinen van gezondheidsverschillen;
- Een overzicht van de nieuwe coalitieakkoorden;
- Zicht op het functioneren van het 'zorg en veiligheidshuis';
- Oriëntatie op mogelijkheden beleid vanuit Positieve gezondheid D&B streek;
- Ervaringen van accountteam t.o.v. vraag/aanbod voor gemeenten;
- Evaluatie/vervolgopdracht voor versterking relatie met gemeenten, inclusief een toevoeging van een Sharepointsite voor het accountteam en de gemeenten;
- Introductie en presentatie van de sociale kaart 'mijn gemeente'.

2. Samenwerking CJG

Onderwerp	Type uitvoering	Aantal ouders	Aantal leerlingen	Aantal docenten
Sociale media	Puberbeurs	60	0	0
Totaal		60	0	0

Een Puberbeurs is een avond voor ouders van kinderen in de bovenbouw van het PO en de onderbouw van het VO; ze krijgen hier informatie. Acteurs spelen interactief 'opvoedscenes': ouders kunnen reageren op de scenes en aangeven hoe zij dit zouden aanpakken. Er zijn twee gedeeltes theater met daartussen een pauze die gecombineerd wordt met een 'beurs': instellingen laten zien wat zij jongeren te bieden hebben. De avond wordt georganiseerd door het lokale CJG i.s.m. met de afdeling Gezondheidsbevordering van de GGD Hollands Midden. Vaak wordt de Puberbeurs georganiseerd in het gebouw van een school voor VO. De acteurs worden ingehuurd vanuit het budget van het CJG. De beurs wordt uitgevoerd door lokale (*bijv. jongerenwerk, politie*) en lokaal werkende regionale instellingen (*bijv. Halt en Brijder*).

3. Gezonde School

De Gezonde School werkwijze is een structurele en integrale manier om gezondheidsbeleid op school vorm te geven. Scholen die structureel en integraal aandacht hebben voor gezondheid op school kunnen het landelijke vignet Gezonde School behalen. GGD Hollands Midden ondersteunt scholen bij het behalen van een vignet Gezonde School.

Hieronder vindt u de scholen en het type vignet dat scholen in deze gemeente hebben behaald of waarbij zij begeleid worden.

Primair Onderwijs

Schoolnaam	Type vignet / begeleiding
RKB De Giraf	Vignet 'Relaties en Seksualiteit' Vignet 'Welbevinden'
RKB Johannesschool	Vignet 'Relaties en Seksualiteit' Vignet 'Welbevinden'
RKB De Leerwinkel	Vignet 'Relaties en Seksualiteit' Vignet 'Welbevinden'
RKB ST Jozef	Vignet 'Relaties en Seksualiteit' Vignet 'Welbevinden'

Voortgezet Onderwijs

Schoolnaam	Type vignet / begeleiding
Fioretti College	Voeding

4. Verslavingspreventie

In de gemeente is in het afgelopen jaar in zowel het Primair als Voortgezet Onderwijs invulling gegeven aan het thema Verslavingspreventie.

Primair Onderwijs

Er wordt invulling gegeven aan de boodschappen omtrent alcoholmatiging- en de 'rookvrije generatie' vanuit de nota lokaal gezondheidsbeleid van de gemeente(n). Scholen kiezen zelf de wijze van invulling.

In uw gemeente zijn er vier scholen geweest waar de ouderbijeenkomst behorende bij een weerbaarheidstraining heeft plaatsgevonden. Deze ouderbijeenkomst geeft invulling aan het thema Verslavingspreventie, omdat individuele weerbaarheid en ook groepsdruk van invloed zijn op het maken van (on)gezonde keuzes. Tijdens deze ouderbijeenkomst krijgen ouders informatie over het gebruik en de gezondheidsrisico's van alcohol en roken en de invloed die zij hierop kunnen uitoefenen als opvoeder. Ook worden hierin andere 'verslavingen en verleidingen' meegenomen, waaronder het effect van sociale media.

Over de inhoud van de trainingen, samenwerking met ketenpartners en regionale spreiding leest u meer in de regionale rapportage.

Schoolnaam	Type Uitvoering	Aantal ouders	Aantal leerlingen	Aantal docenten
PCB De Fontein	Ouderbijeenkomst 'Alcohol, Roken en Mediawijsheid'	22		
Daltonschool Hillegom	Ouderbijeenkomst 'Alcohol, Roken en Mediawijsheid'	20		
SBO Savio	Ouderbijeenkomst 'Alcohol, Roken en Mediawijsheid'	23		
De Toermalijn	Ouderbijeenkomst 'Alcohol, Roken en Mediawijsheid'	10		
Totaal		75		

Voortgezet Onderwijs

Schoolnaam	Type Uitvoering	Aantal ouders	Aantal leerlingen	Aantal docenten
Fioretti College	Ouderavond sociale media	60		
Totaal		60		

Onderzoek geeft aan dat ouders een grote invloed hebben op het gebruik van genotmiddelen door jongeren. De meest effectieve strategie om het gebruik van genotmiddelen onder jongeren te voorkomen is het stellen en uitvoeren van regels, met name door hun ouders. Maar ook andere volwassenen om hen heen spelen een rol; bijvoorbeeld personeel op een school en teamleiders op een sportvereniging. Dit betekent dat wij vooral investeren in de op de volwassenen gerichte interventies: we scholen en ondersteunen ouders en personeel. Daarmee kiezen we er binnen de beschikbare capaciteit ook voor om ons minder te richten op de (gast-)lessen voor de leerlingen. Als dat mogelijk is voeren wij deze natuurlijk wel uit. Deze visie geldt voor alle onderwijstypen; de leeftijd van de leerlingen is hierbij veel bepalender dan hun leervermogen.

5. Relationale en Seksuele Ontwikkeling

In de gemeente is in het afgelopen jaar in het Voortgezet Onderwijs invulling gegeven aan dit thema.

Voortgezet Onderwijs

Relationele en Seksuele Ontwikkeling wordt wat betreft het Voortgezet Onderwijs georganiseerd door de afdeling Maatschappelijke Zorg en Veilig Thuis (MZVT) van de GGD Hollands Midden en incidenteel door het project Sense van de afdeling Algemene Gezondheidszorg (AGZ). U vindt de activiteiten terug in hun rapportages.

6. Voeding en Bewegen

In de gemeente is in het afgelopen jaar in het Primair Onderwijs invulling gegeven aan de thema's Voeding en Bewegen.

Primair Onderwijs

Het onderwijs vraagt om een passende en constructieve benadering die hen helpt om de koers naar gezonde voeding en voldoende beweging geleidelijk in te zetten. Er zijn veel effectieve interventies en initiatieven beschikbaar. In 2018 is gestart met een pilot om te komen tot een totaalaanpak met als doel een structureel en integraal voeding- en beweegbeleid te ontwikkelen. Hierover is meer te lezen in de regionale jaarrapportage.

Voortgezet Onderwijs

Schoolnaam	Type Uitvoering	Aantal ouders	Aantal leerlingen	Aantal docenten
Fioretti College	Gezonde Schoolkantine behaald in 2018 (goud)			

Er is vanuit de reguliere financiering een beperkt bedrag waarmee in het Voortgezet Onderwijs ingezet kan worden op Voeding en Bewegen. Helaas, want getalsmatig en inhoudelijk zijn dit grote problemen. Incidenteel kan ingezet worden op het behalen van een vignet op deze onderwerpen als een aanvraag daartoe wordt gehonoreerd vanuit het Ondersteuningsfonds. Deze vindt u terug onder hoofdstuk 3. Gezonde School. We attenderen scholen wel op landelijke campagnes, waaronder EU-Schoolfruit en het Nationaal Schoolontbijt.

7. Sociaal-Emotionele Ontwikkeling

In de gemeente is in het afgelopen jaar zowel in het Primair als Voortgezet Onderwijs invulling gegeven aan het thema Sociaal-Emotionele Ontwikkeling.

Primair Onderwijs

In het Primair Onderwijs zijn puberontwikkeling en psychosociale gesteldheid belangrijke onderwerpen die, net als bij docenten, ook vragen oproepen bij ouders en leerlingen zelf. Scholen kunnen door middel van de weerbaarheidstraining invulling geven aan dit onderwerp. Vijf scholen in uw gemeente hebben dan ook de weerbaarheidstraining met de themamodule 'Weerbaarheid, Jezelf en Anderen' ingezet. Met deze training worden leerlingen geïnformeerd over de onderwerpen behorende bij dit thema. Om de weerbaarheidstraining te koppelen aan de onderwijspraktijk zijn materialen ontwikkeld die hieraan bijdragen, zoals de poster pubergezond en de gelijknamige website www.pubergezond.nl.

Behorende bij deze weerbaarheidstraining is er een ouderbijeenkomst ingezet met het thema 'Weerbaarheid, Jezelf en Anderen'. Tijdens deze ouderbijeenkomst krijgen ouders informatie over de weerbaarheidstraining en over de sociaal-emotionele ontwikkeling van hun kinderen en de invloed die zij hierop kunnen uitoefenen als opvoeder.

Over de inhoud van de trainingen, samenwerking met ketenpartners en regionale spreiding leest u meer in de regionale rapportage.

Schoolnaam	Type Uitvoering	Aantal ouders	Aantal leerlingen	Aantal docenten
PCB De Fontein	Ouderbijeenkomst 'Jezelf en Anderen'	22		
Daltonschool Hillegom	Ouderbijeenkomst 'Jezelf en Anderen'	20		
	Regio docententraining Weerbaarheid			1
SBO Savio	Ouderbijeenkomst 'Jezelf en Anderen'	23		
	Regio docententraining Weerbaarheid			3
De Toermalijn	Ouderbijeenkomst 'Jezelf en Anderen'	10		
	Regio docententraining Weerbaarheid			1
PCB De Fontein*	Weerbaarheidstraining 'Jezelf en Anderen'		31	2
RKB De Leerwinkel*	Weerbaarheidstraining 'Jezelf en Anderen'		28	2
Daltonschool Hillegom*	Weerbaarheidstraining 'Jezelf en Anderen'		28	2
SBO Savio*	Weerbaarheidstraining 'Jezelf en Anderen'		20	2
De Toermalijn*	Weerbaarheidstraining 'Jezelf en Anderen'		18	2
Totaal		75	125	15

*Gearceerde dienstverlening komt voort uit het Ondersteuningsaanbod en/of (lokaal) aanvullende middelen, zoals beschreven in de regionale en deze gemeentelijke rapportage Gezondheidsbevordering Jeugd.

Voortgezet Onderwijs

Schoolnaam	Type Uitvoering	Aantal ouders	Aantal leerlingen	Aantal docenten
Fioretti College	Training Weerbaarheid: 8 trainingen voor 6 docenten			6
Totaal				6

De training 'Weerbaarheid' bestaat uit acht trainingen plus huiswerk voor zes docenten. De training is een pilot in het Voortgezet Onderwijs. De training is bekostigd uit aanvullende middelen i.h.k.v. het contactmoment bovenbouw. De training heeft tot doel dat de docenten lessen weerbaarheid uit kunnen voeren in hun lessen aan met name brugklassen.

8. Contactmoment bovenbouw VO

In uw gemeente is hier op de volgende manier invulling aan gegeven:

Schoolnaam	Type Uitvoering	Aantal ouders	Aantal leerlingen	Aantal docenten
Fioretti College	Adviesgesprek samenwerking met PZJ			(=MT) 3
Fioretti College	Interventie Life Chat lessen (2x)		51	
Fioretti College	Adviesgesprek n.a.v. de uitkomsten van de Check-vragenlijst			2
Totaal			51	5

Op 15- of 16-jarige leeftijd vindt het contactmoment bovenbouw plaats. De medewerkers van de Jeugdgezondheidszorg van de GGD nemen een digitale vragenlijst af. Sinds december 2017 wordt er met een nieuwe vragenlijst gewerkt: "Gezond leven? Check het even!", kortweg 'de Check'. De school kan kiezen om voorafgaand aan het afnemen van de vragenlijst per klas de les 'Life Chat' in te zetten. Deze heeft tot doel de jongeren te stimuleren om de lijst zo serieus mogelijk in te vullen.

De individuele uitkomsten kunnen voor de Jeugdverpleegkundige aanleiding zijn om een jongere op te roepen voor een gesprek. De collectieve uitkomsten worden door de Adviseurs Gezondheidsbevordering geanalyseerd, verwerkt in een rapport en er worden adviezen voor interventies aan gekoppeld. Het rapport en de adviezen worden vervolgens besproken met de school.

De school kan kiezen om op grond daarvan een aantal interventies in te zetten waaronder 'acteurslessen': acteurs behandelen een voor de groep belangrijk thema om op die wijze informatie te geven en bij te dragen aan de meningsvorming.

9. 2019

Graag werken we met u samen aan audiovisuele materialen om jongeren online en 'on demand' te bereiken. De digitalisering van de maatschappij levert gezondheidsuitdagingen op voor jeugdigen en hun (professionele) opvoeders, zoals verslaving, fysieke klachten, isolement en polarisatie. Tegelijk biedt deze digitale ontwikkeling ook kansen. Omdat de jeugd voor meer dan 50% online actief is, kan via deze weg ook digitale gezondheidsbevordering tot stand komen. Uit onderzoek (van Defy Media, 2015) blijkt dat jongeren zo'n 11 uur video per week bekijken via 'YouTube'. Naast het feit dat jongeren consument zijn, zijn ze ook content creators. Ze maken zelf dagelijks filmpjes, vlogs en reportages. Deze uitgangspunten bieden kansen om samen met jongeren te werken aan gezondheid. De eerste jongerenparticipatieprojecten hebben hierin al mooie resultaten opgeleverd, zoals u kunt zien via [deze link](#). Meer over het jongerenparticipatieproject 'Booka' leest u in de regionale rapportage.

Primair Onderwijs

Pilot Hart & Ziel

Graag werken we samen met de gemeente bij het werven van pilotscholen voor het programma Hart & Ziel. Met dit programma voldoen basisscholen aan wet- en regelgeving en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Tevens volgen en bevorderen ze de gezondheid van (groepen) leerlingen met behulp van vragenlijsten. Zo nodig kunnen onderwijsprofessionals aanvullende vragenlijsten gebruiken om opvallend gedrag verder te objectiveren. Doordat dit gebeurt volgens professionele standaarden, krijgen externe professionals een concreter beeld van de individuele ondersteuningsbehoeften van kinderen. Resultaten zijn beschikbaar op school-, groeps- en leerling niveau en zijn tevens geanonimiseerd beschikbaar voor de jeugdgezondheidszorg. Vanuit deze overzichten kunnen trends en signalen ook collectief worden opgepakt en kunnen school en jeugdgezondheidszorg samen werken aan preventief schoolgezondheidsbeleid.

Sociale veiligheid

In uw gemeente hebben we in het verleden samengewerkt met het bestuur van de Sophia Stichting omtrent planvorming en implementatie van 'Sociaal Veiligheidsbeleid'. Inmiddels is de Sophia Stichting gefuseerd en heeft meer scholen onder zich. Tegelijkertijd heeft GGD HM het beleidsplan doorontwikkeld. Hierdoor hebben er eind 2018 oriënterende gesprekken plaatsgevonden met het bestuur van de Sophia Stichting over het herijken van hun huidige beleid. In 2019 verwachten we samenwerking omtrent de herijking en implementatie van hun sociaal veiligheidsplan in de vorm van training en begeleiding.

Weerbaarheid

Afgelopen jaar zijn met subsidie vanuit de gemeente weerbaarheidstrainingen uitgevoerd. Deze investering vanuit de gemeente wordt door de scholen als zeer positief ervaren. Daarnaast zijn de weerbaarheidstrainingen een goede manier om ouders al in het Primair Onderwijs te informeren over gezondheidsthema's als alcoholmatiging, rookvrije generatie, relaties en seksualiteit, voeding en bewegen en opvoeding. Tevens draagt de interventie bij aan meer inhoudelijke samenwerking met scholen en ketenpartners in de

gemeente. Ook biedt het mogelijkheden om lokale initiatieven omtrent gezonde leefstijl te verbinden en zichtbaar te maken. Het verdient aanbeveling dat de gemeente de subsidiëring hieromtrent voortzet om zo de samenwerking en het weerbaarheidseffect te optimaliseren.

Voortgezet Onderwijs

Speerpunt Depressiepreventie

Een van de speerpunten voor 2019 is om het onderwerp 'depressiepreventie' verder uit te diepen en scholen hierbij te ondersteunen. De medewerkers van de Jeugdgezondheidszorg op het voortgezet onderwijs merken de laatste jaren een toename van signalen van somberheid en depressie bij leerlingen. Angst- en somberheidsklachten is daarmee een thema dat op alle VO-scholen leeft. Uit analyses die de GGD maakt op basis van de gezondheidscheck in de bovenbouw blijkt dat 15 tot 35% van de leerlingen in de bovenbouw verhoogde somberheidsklachten heeft. Meisjes scoren daarbij hoger dan jongens en Havo/Vwo-scholen scoren hoger dan VMBO-locaties. In de gemeente Gouda loopt op dit moment een pilot met het preventieprogramma 'Happyles'. Bij positieve resultaten gaan we bekijken hoe we deze interventie verder kunnen verspreiden.

Jongerenpeiling

Eind 2019 staat de afname van de nieuwe Jongerenpeiling weer op de agenda, waarin jongeren op tal van onderwerpen worden bevraagd. Hiertoe zullen alle leerlingen van elke 2^e en 4^e klas van elke VO-school worden uitgenodigd. De werving van de scholen start in maart 2019. De resultaten van de Jongerenpeiling worden in 2020 verwacht.

Ontwikkelen van aanpak Sociale Veiligheid voor het VO

Het aanbod een school te begeleiden wat betreft het ontwikkelen (vaak completeren) van beleid en uitvoering van Sociale Veiligheid is in het primair Onderwijs staande praktijk op grond van aanvullende financiering. Sociale Veiligheid is ook voor het Voortgezet Onderwijs verplicht sinds 2015. Veel scholen hebben wel (grote) delen van dit beleid op orde, maar om het in een complexe organisatie als een VO-school volledig en bij iedereen bekend te krijgen is ingewikkeld. De controle hierop door de Onderwijsinspectie is gering. De inhoudelijke noodzaak is groot.

In 2018 is gestart om Sociaal Veiligheidsbeleid voor het VO te ontwikkelen. Hierin zullen Halt en de adviseurs Publieke Gezondheid Jeugd van de GGD samen optrekken. Eind 2018 zijn er samenwerkingsafspraken gemaakt met Halt over de taakverdeling wat betreft Sociale Veiligheid in deze regio. Deze afspraken betreffen afstemming wat betreft zowel de inhoud als het aanbieden van beider diensten. In november is op één VO-school in Alphen gestart met de ontwikkeling van een traject Sociale Veiligheid. Als deze pilot slaagt dan is er het voornemen dit traject, tegen kostprijs, vervolgens in de gehele regio aan te bieden.

Train de trainer Weerbaarheid

In het Primair Onderwijs worden al jaren weerbaarheidstrainingen verzorgd voor leerlingen van groep 7 en 8. Dit gebeurt vanuit aanvullende gelden en wordt uitgevoerd door een extern ingehuurde trainer. Weerbaarheid is natuurlijk ook een onderwerp in het Voortgezet Onderwijs. Sterker nog, er wordt van jonge pubers min of meer verwacht dat zij weerbaar zijn, wat maar zeer ten dele ook zo is.

Instromende brugklassers vormen aanvankelijk een onsamenhangende en nog niet productieve groep. Via groepsvorming (*forming, storming, norming en performing*) moet dit wel gebeuren. Waar eerder dit proces vooral plaatsvond tijdens de schooluren, gebeurt dit nu vooral ook 24 uur per dag via de sociale media. Dat heeft (sterk) het risico dat er ongewenste normen ontstaan.

In 2018 is de Pilot Train de trainer Weerbaarheid uitgevoerd op het Fioretti College in Hillegom. Zes docenten zijn getraind om leerlingen, met name van de brugklas, les te geven wat betreft geestelijke en fysieke weerbaarheid. Naast de weerbaarheid is de groepsvorming ook doel van de lessen.

De training is positief geëvalueerd door zowel de trainer als de docenten. Met ingang van het schooljaar 2019-2020 willen wij deze training tegen kostprijs aanbieden aan een klein aantal VO-scholen.

Voeding en Bewegen

Er is een beperkte financiering beschikbaar voor een project wat betreft voeding en/ of bewegen. Cijfers uit onderzoeken en onze vragenlijsten geven heel duidelijk aan dat een groot deel van de jongeren, variërend van 40 tot 60%, te weinig beweegt. Daarnaast geeft 1 op de 3 jongeren in de bovenbouw van het VO aan dat zij zichzelf te zwaar vinden; het resultaat van te weinig bewegen en/ of verkeerde of te veel voeding. Dat cijfer wordt ondersteund door de objectieve metingen van het gewicht in de brugklassen. Het spijt ons zeer dat wij hierop niet meer in kunnen zetten. Als er bij potentiële financiers de bereidheid is hierop in te zetten, dan zijn wij zeker bereid om in overleg te komen tot een inzet!